

Riigikogu XII koosseis. Statistikat ja ülevaateid¹



AARO MÕTTUS
Riigikogu Kantsleivi asedirektor

Riigikogu XII koosseis lõpetas tegevuse 23. märtsil 2015. Nüüd on valmis saanud selle koosseisu tegevust kajastav statistikakogumik. Võiks lisada, et traditsiooniline. Esimene niisugune kogumik ilmus Riigikogu Kantsleivi ja Eesti Rahvusraamatukogu koostöös 2004. aasta kevadel ja koondas infot Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamise järel valitud Riigikogu kolme koosseisu kohta. Tolle teose peatoimetajana mäletan hästi, kui raske oli andmeid kokku saada, sest korrastatud statistika pidamine parlamendi tegevuse kohta ei olnud eelmise sajandi 90ndate esimeses pooles just esmatähtis ülesanne. Ent kogumik sai raskustele vaatamata kokku ning selle eeskujul on hilisemaid „punaseid raamatuid” (nimetus lähtub kaanevärvist) juba hõlpsam koostada. Lisaks Riigikogu tegevust kajastavatele väljaannetele ilmus 2013. aastal 20. Augusti Klubi initsiatiivil ning Kantsleivi ja Rahvusraamatukogu koostöös ka 1990. aasta märtsis valitud ning 1992. aasta septembris tegevuse lõpetanud viimase Ülemnõukogu kogumik.

Statistika annab numbrilise ülevaate Riigikogu ühe koosseisu tööst ning

võimaldab seda võrrelda ühelt poolt teiste Riigikogu koosseisudega, teiselt poolt aga teiste parlamentidega. Nii on võimalik uurida suundumusi seadusandlikus menetluses (näiteks valitsuse või Riigikogu üksikliikmete algatatud eelnõude osakaal) ja parlamentaarses kontrollis, jälgida parlamendi ja teiste põhiseaduslike institutsioonide vaheliste suhete arenguid (näiteks presidendi vetod) või pidada järege Riigikokku valitute üle (eri koosseisudes olnud aeg, valimistel kogutud häälte arv jne).

Kogumiku „Riigikogu XII koosseis. Statistikat ja ülevaateid” ülesehitus järgib, nagu juba mainitud, oma eelkäijate struktuuri. Väljaande esimene osa sisaldab kolme Riigikogu Kantsleivi õigus- ja analüüsiosakonna nõunike kirjutatud artiklit: Silver Sära pikemat ülevaadet XII Riigikogu seadusandlikust tegevusest, Katre Tubro kirjutist poliitika põhialustest (seoses strateegiliste dokumentide süsteemi korrastamisega 23.03.2014 jõustunud riigieelarve seadusega) ning Riho Kanguri kokkuvõtet komisjonide raportitest ja Riigikogule esitatud kollektiivsetest pöördumistest (viimase, sageli ka petitsooniks kutsutava kodanikualgatuse vormi sätestas Riigikogu 2014. aasta märtsis vastuvõetud seadusega).

Kogumiku teine osa sisaldab statistikatabelid. Millised tabelid milliseid andmeid koondavad, on „paika loksunud” varasemate kogumike koostamise käigus. Kõigepealt tuuakse valimiste info, seejärel andmed Riigikogu liikmete kohta, siis ülevaade Riigikogu organisatsioonist

¹ Riigikogu XII koosseis. Statistikat ja ülevaateid. (2015). A. Habicht (peatoim). Tallinn: Riigikogu Kantsleivi.

(tööorganid ja ühendused) ja lõpuks sisulist tööd iseloomustav statistika.

Kogumikku lehitsedes saame näiteks teada, et aastatel 2011–2015 oli Riigikogu liikmeks olnute (sh asendusliikmena Riigikokku asunute) arv 150, mida on 9 võrra rohkem kui XI Riigikogus, ent 8 võrra vähem kui X Riigikogus. XII Riigikokku valiti tagasi (lähtudes valimistulemusest) 63 eelmise koosseisu liiget. Kõrvutades seda arvu kahe varasema Riigikogu koosseisu omaga, näeme, et tagasisvalitute osakaal ongi stabiliseerunud 65 protsendi ligidale. Kõige väiksem oli uuesti valituks osutunute arv 2003. aastal, kui X Riigikokku pääses neid valimistulemuste põhjal 39.

Riigikogu XII koosseisu volituste ajal tegutses kaks *ad hoc* komisjoni: välismaalastele tähtajaliste elamislubade andmisega seotud asjaolude väljaselgitamise uurimiskomisjon (09.02.–29.05.2012) ning VEB fondi koondatud nõuete menetlemise ja rahuldamise asjaolude väljaselgitamise uurimiskomisjon (14.03.2013–18.06.2014). Peale selle tehti ettepanekud veel kahe nn ajutise komisjoni moodustamiseks: Riigikogu probleemkomisjon omavalitsusliku halduskorralduse arengusuundade väljaselgitamiseks (SDE fraktsioon) ja probleemkomisjon Vene Föderatsiooni telekanalite mõjutustegevuse vastustamiseks (IRLi fraktsioon). Need komisjonid jäid siiski moodustamata.

XII Riigikogu oli eripärane seetõttu, et parlamendi sellesse koosseisu pääses üksnes neli erakonda, seetõttu tegutses seal ka vaid neli fraktsiooni. Kõigis varasemates Riigikogu koosseisudes alates 1992. aastast on fraktsioone olnud vähemalt kuus.

Riigikogu XII koosseis pidas kokku 458 korralist istungit (1255 tundi ja 49 minutit), 15 täiendavat istungit (66 tundi ja 33 minutit) ja 7 erakorralist istungjärku (22 tundi ja 15 minutit); menetles 668 seaduseelnõu ja võttis vastu 476 seadust; Euroopa Liidu asjade komisjon ja väliskomisjon andsid ELi õigusaktide eelnõude kohta Riigikogu nimel valitsusele seisukoha 245 korral (ELAK 235 ja väliskomisjon 10); Riigikogu liikmed esitasid kokku 445 aruandmist, 185 kirjalikku küsimust ja 562 infotunniküsimust; umbusaldusavaldusi ministritele algatati ainult kahel korral (XI Riigikogus 5 korral).

Riigikogu XII koosseisu volituste ajal nimetati ametisse uus Riigikohtu esimees (Priit Pikamäe), Eesti Panga nõukogu esimees (Mart Laar), riigikontrolör (Alar Karis) ja õiguskantsler (Ülle Madise). Esimest korda rakendas Riigikogu Lissaboni lepingust tulenevat subsidiaarsuskontrolli menetlust ja võttis vastu otsuse „Põhjendatud arvamus Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni presidendile ning Euroopa Liidu Nõukogu eesistujale Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepaneku, millega muudetakse nõukogu direktiive 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ seoses mittefinants-teabe ja mitmekesisust käsitleva teabe avalikustamisega suurte äriühingute ja kontsernide poolt, mittevastavusest subsidiaarsuse põhimõttele”.

Need olid vaid mõned andmed. Kogumik „Riigikogu XII koosseis. Statistika ja ülevaateid” sisaldab veel rohkesti infot, mille üle mõtiskleda ja mida võrdlevas perspektiivis uurida.

KASUTATUD KIRJANDUS

EESTI NSV / EESTI VABARIIGI ÜLEMNÕUKOGU XII KOOSSEIS 29.03.1990–29.09.1992. (2013). Statistika ja ülevaateid. A. Mõttus (peatoim). Tallinn: Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu.

RIIGIKOGU VII, VIII JA IX KOOSSEIS. (2004). Statistika ja kommentaare. A. Mõttus (peatoim). Tallinn: Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu.

RIIGIKOGU X KOOSSEIS. (2007). Statistika ja ülevaateid. A. Sikk (peatoim). Tallinn: Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu.

RIIGIKOGU XI KOOSSEIS. (2011). Statistika ja ülevaateid. A. Mõttus (peatoim). Tallinn: Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu.